

FOTO: BLAŽ SAMEC

Dvocevka za vsako ceno

Predor Karavanke Vgradnja reverzibilne ventilacije 3K bi bila cenejša in varnejša od avstrijske tehnologije

Slovenska vlada je sprejela sklep, da bodo do aprila leta 2019 zgradili drugo cev predora Karavanke, so poročali mediji. Po gradnji bo v novi cevi potekal dvosmerni promet, stara cev pa naj bi se uporabljala za ubežni rov. Hkrati naj bi staro cev začeli obnavljati, tako da bi dolgoročno vzpostavili promet v obeh ceveh predora. Vrednost celotne investicije v drugo cev je ocenjena na 250 milijonov evrov, pri tem pa se bo investicija razdelila glede na dolžino predora in posamezni državi. Ocenjujejo, da bo Slovenija morala prispevati približno 120 milijonov evrov, denar za gradnjo bodo delno poskušali pridobiti iz naslednje finančne perspektive.

Dejstvo je, da je treba kaj storiti, da bodo smernice EU o varnosti v predorih izpolnjene. Niti besede pa o predoru Šentvid, ki bi po tej smernici prav tako moral biti požarno zaščiteno v odseku galerije, in to ne leta 2019, ampak že ob gradnji.

Slaba požarna varnost

Druga cev Karavank stane veliko in skupaj z rekonstrukcijo vsaj 360, in ne 250 milijonov evrov, kot zavajata meddržavna komisija in Dars. Saj vsi poznamo dejstva glede cen naših predorov in kako potekajo aneksi pogodb in izsiljevanje izvajalcev, pa najsi bodo naši propadli ali pa tuji, ki zdaj gradijo Markovec. Zakaj ne bi že na začetku določili pravo ceno?

Promet ne potrebuje druge cevi, ki danes še ne zadošča za dve cevi, in tudi ni opaznih trendov povečevanja prometa. Novi predor bi precej bolj potrebovala železnica, ki ima več kot sto let star predor, kamniti svod je že zelo načet in zdaj poteka promet samo z eno

kompozicijo enosmerno v predoru hkrati.

Vsekakor pa se strinjam, da je treba kaj storiti za požarno varnost v predoru Karavanke, in to najhitreje, najboljše ter najceneje. Odločitev vlade pa podpira ne najbolj varno, časovno zamudno in najdražjo rešitev.

Požarna varnost zahteva boljše ventilacije, ki omogoča tudi odvod dima v primeru požara. Promet v konicah bi ob boljši ventilaciji lahko potekal nemoteno in preseganja dovoljenih vrednosti ne bi bilo.

Vsi vemo, da današnja kombinacija prečne 2 x 3 kilometre in 1200-metrške vzdolžne ventilacije

Upam, da ni druga cev samo zato, da bi se vozili levi skozi levo in desni skozi desno cev.

splah ni primerna. V primeru požara je smrtno nevarna, da ne rečem katastrofalna. Dvajset let je Dars dovolil, da so ga Avstrijci zavajali, in je v programu, ki je upravljal ventilacijo, dopuščal napake. V primeru požara je program odprl kar 17 žaluzij namesto treh. Žaluzija, najbližja portalu in ventilatorjem, je vlekla zrak, že tretja ali četrta pa ne bi odvedla niti dima ene cigarete. Ventilacija je razveljavila dim, zato je bilo precej slabše, kot če splah ne bi delovala.

Program naj bi zdaj končno popravili. So ga res? Pa tudi ta avstrijski princip ventilacije, pri katerem se odprejo tri žaluzije ob požaru, požarno ni logičen. Deluje tako, da dim razvleče, in več kot odvedemo dima, več prostora nastaja v predoru na mestu gorjenja za sveži zrak. Ta prinese od portalov veliko novega kisika, ki

GOSTUJOČE PERO
Andrej Čufer
uni. dipl. ing. arh, MBA

pospešuje gorenje. Podobno kot če vpihuje mo pod žar zračno tlačilko ali odpremo spodnjo dovodno loputo v peč.

Če smo se nekoč odcepili od Avstrije in mislili s svojo glavo, mi ni jasno, zakaj potem slepo verjamemo v superiornost avstrijskih sistemov prezračevanja in osvetljevanja predorov, ki trenutno niso najboljši, kaj šele najcenejši.

Direktiva EU ne zahteva ne ubežne galerije (majhen hodnik) ne druge cevi, ampak »neposreden izhod iz predora na prostem«. V predzadnji različici smernice je bila zapisana beseda »dima prost«, kar pa je logično, če naj bi bil izhod varen, in je to pri krajšanju odpadlo.

Vgradnja reverzibilne ventilacije 3K, razvite na Hrvaškem, pomeni, da se pred in za požarom odprejo po tri paralelne lopute, ali če posveto drugače, da se odpre pas čez celotno širino spuščene gropa tik pred in tik za požarom ter dim enakomerno odvajamo. Tako je največ sto metrov zadimljenega predora in dima prost izhod proti obema portaloma.

Brez izvajalca z ustreznimi referencami

Naj še pojasnim razliko med žaluzijo in loputo, ki so nameščene v spuščnem stropu. Žaluzija

je sestavljena iz več lamel in med lamelami ni mogoče zagotoviti stoodstotnega tesnjenja. To pri, recimo, 25 žaluzijah, od katerih vsaka spušča po štiri odstotke, pomeni, da na sredini predora ni več odvoda dima. Podobno kot če bi imeli cev za zalivanje s številnimi luknjami, s katero pa ni mogoče zalivati, ker voda že izteče, preden pride do končne odprtine.

Loputa, ki podobno kot okno lahko zatesnimo po štirih robovih s temperaturno odpornimi tesnili in zagotovimo res kakovostno tesnjenje, kar omogoča odvod dima tudi v daljših predorih, kot je karavanski.

Nadgradnja predora s 3K-ventilacijo bi stala približno od 10 do 25 milijonov, odvisno od tehnologije in obsega zamenjave spuščnih stropov. Dela bi seveda ovirala promet, a bi lahko bila organizirana tako, da bi bil predor zaprt, na primer, od 22:00 do 6:00 in bi se vozniki temu prilagodili, osebni promet pa bi ponoči lahko potekal tudi čez druge mejne prehode kot včasih.

Slovenija tudi nima usposobljenega izvajalca del z ustreznimi referencami. Avstrijska koroška podjetja so že iskala ponudbe, koliko bi stal prevoz gramoza iz Drave skozi železniški ali avtocestni predor, da bi na naši strani gradili z njihovim gramožom.

Morda nam bo uspelo pri predoru hkrati.

Seveda bi bilo najboljše zgraditi novo cev in vanjo vgraditi ventilacijski sistem 3K in potem tako nadgraditi tudi drugo, a odkrito povedano, za to nimamo denarja, in če bi ta denar imeli bi ga bilo precej bolje vložiti v inovativne nove tehnologije, kot je, na primer, visokotlačno stisnjeni les.

Če zdaj vzamemo kredit za drugo cev, se povečajo stroški razsvetljave in prezračevanja, dohodek predora pa ne zadošča za odplačevanje kredita. To pomeni, da bo treba kredit plačevati iz drugih virov. Beri naših žepov. Ali povedano drugače: 90 evrov na vsako glavo, tudi dojenčkov, in to še brez aneksov in obresti za kredite.

Poleg tega vozniki iz vzhodne polovice Slovenije niti ne uporabljajo predora Karavanke, kadar se peljejo na sever.

Druga cev, ki ni najvarnejša tudi zato, ker ljudje v primeru požara ne najdejo izhodov v drugo cev, kot se je zgodilo v St. Gotardu, 3K-ventilacija pa omogoča dima prosto pot do obeh portalov, le neposredna okolica požara ostane v dimu.

Zato, če že gradimo drugo cev, vgradimo čenejšo reverzibilno ventilacijo 3K in naredimo predor Karavanke boljši, kot je Turski predor in avstrijska tehnologija. Če zna Tina, zmoremo tudi drugi.

Upam, da ni druga cev samo zato, da bi se vozili levi skozi levo in desni skozi desno cev.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

POVEZANE VSEBINE delo.si/mnenja

Ciprska prerokba

V zgodnjih jutranjih urah je pred časnikarji nastopila opazno utrujena četverica glavnih pogajalcev na čelu s prvim človekom evrske skupine Jeroenom Dijsselbloemom. Triletna zgodovina bitke z dolžniško krizo je sicer polna dramatičnih zasukov in neprijetnih presenečenj, a vsebinsko rešitev za Cipar so predstavljali s precejšnjo mero rutine. Za tehničnimi podrobnostmi se skriva usoda celotne države, množice varčevalcev, zaposlenih.

Peter Žerjavič
o brodolomu Afroditega otoka

V ukvarjanju s Ciprom je bil krizni menedžment območja evra polomija. Propadla rešitev izpred desetih dni, po kateri naj bi vsem varčevalcem odvzeli del njihovih vlog, je gotovo ena največjih napak. Čeprav sploh ne bo uresničena, je globoko zamajala zaupanje v trdnost bančnega sistema (predvsem) v južnem delu denarne unije. Pokazalo se je, da za reševalce evra v skrajni stiski ni več nobenih tabujev, kakršne so bile doslej vloge v bankah.

V območju evra ni več tabujev in nedotakljivih.

Ciper med zadnjim pogajalskim maratonom ni imel več druge izbire kot privolitve v narek trojke, ki je imela pred očmi predvsem interese

posojilodajalcev. Tveganja evropskih davkoplačevalcev bodo manjša. Največja bremena bodo na plečih lastnikov bank, njihovih upnikov in premožnih varčevalcev. To je v duhu časa. Na evropski ravni sprejemajo ukrepe, s katerim naj bi nataknilo uzde bankam in bančnikom, denimo z davkom na finančne transakcije in omejevanjem plačil vodilnim bankirjem.

Po vsej stari celini je reševanje dolžniške krize izgubljalo legitimnost, saj so banke in njihovi lastniki doslej prej prejemale orjaško pomoč, kot plačevali posledice krize. V Grčiji so se najprej banke, predvsem iz Francije in Nemčije, v okviru rešitnih svežnjeve rešile skoraj ničvrednih obveznic. Glavni upniki Aten so postale ECB in članice območja evra. Šele nato je sledil odpis dela bančnih terjatev. Španske in irske javne finance je pokrivanje ogromnih lukenj v bankah spravilo na rob prepada.

Udar na bančni sistem v Cipru, ki je (bil) preveč napihljen, bo izveden učinkovito, a po drugi strani sporno z vidika demokratične legitimnosti, saj o konkretnih ukrepih sploh ne bodo odločali v parlamentu. Sama prihodnost bank na Cipru je povsem negotova. Omejitve bodo nekaj časa preprečevale beg kapitala, na dolgi rok se temu ne bodo mogli izogniti. Tako bo drugi cilj, izsuševanje bančne in davčne oaze, dosežen sam po sebi. Kako se bo Cipar izvelel iz krize in recesije, je za reševalce evra drugotnega pomena.

Predvsem druge države se bodo morale iz tega kaj naučiti. Četudi je ciprski bančni sektor neprimerljiv z bankami v drugih kriznih kandidatah, je vsaj posredno precedens za primere v prihodnjih mesecih. Če bodo države hotele dobiti pomoč, se skoraj ne bodo mogle več pogajati. Tudi nedotakljivih svetinj ne bo. To, kar je še včeraj veljalo za trdno in mogočno, lahko že jutri postane krhko, de facto ničvredno in čez noč izgine. Izbrisana ciprska banka Laiki (ime v grščini pomeni ljudstvo) je imela več kot stoletno zgodovino ...

Še hušje se spoznanje, da zavlačevanje postane drago in da na koncu stvar postane res kruta.

So si nastavili ogledalo?

Včeraj se je iztekel rok, do katerega je še bilo mogoče poplačati davčni dolg in se tako rešiti pred prvimi javnimi seznamom dolžnikov, ki ga bosta davčna in carinska uprava objavili 15. aprila. Zlahka si predstavljamo, da bomo takrat brskali po seznamu in na njem iskali prijatelje in sovražnike. Toda kakšne koristi bodo od seznama imele javne finance?

Katarina Fidermuc
o objavi davčnih dolžnikov

Javni seznam davčnih dolžnikov z dolgom, večjim od 5000 evrov in starejšim od 90 dni, je vlada Janeza Janše dala zakoniti, potem ko se je z razkritjem nad svoje dolžnike spravila Hrvaška. Enako obliko prisile nad davčnimi dolžniki uporablja tudi nekaj članic Evropske unije, seveda vsaka s svojimi »zgodovinskimi« ozadiji, podrobnostmi, omejitvami in izvedbo – na primer Portugalska, Bolgarija in Velika Britanija. To še ne pomeni, da dolžnikov v teh državah ni, nič takega. Večina

Morda pa je oblast z razkritjem imen nastavila ogledalo le sebi.

Evrope vendarte še spoštuje davčno tajnost tudi na tem področju. Lahko bi se zgledevali pri sosedih Avstriji, kjer so se raje osredotočili na vprašanje, kako dolg sploh prepričati. Vlada Janeza Janše in njena večina v parlamentu sta se pač navdušili nad javnim seznamom, in kot pojasnjujejo v davčni upravi, namerava zakonodajalec tako »zmanjšati problem neplačevanja javnih davčnikov oziroma želi spodbujati prostovoljno plačevanje«. No, to bomo pa kmalu videli.

Skupni davčni dolg za davjate, ki jih zbira davčna uprava, je konec leta 2012 znašal 1,62 milijarde evrov, pri carinski upravi 234,51 milijona evrov. Davčna uprava je lani razposlala 330.379 opominov. Od dolžnikov je s pozivi, opomini in sklepi zahtevala poplačilo 1,7 milijarde evrov dolga in z izvršbo od zavezancev »izpuli« 544 milijonov evrov. Za davčno upravo je bil davčni dolg kot pomembna javnofinancijska grožnja že večkrat izhodišče analiz, izrazilo okoli leta 2000. Takrat je poročala o hitrem povečevanju dolga za socialne prispevke, posebno pri malih podjetjih, samostojnih podjetnikih in kmetih. Nekdanji direktor davčne uprave Stojan Grilj je zato že v tistem obdobju naročil študijo, s katero so vladi poskušali pojasniti, kaj je vzrok za hitro rast neplačnikov na tem področju, od katerih praviloma tudi ni bilo mogoče ničesar izterjati, ker so njihovi posli potonili. Davčni dolg je bil za vlado v različnih obdobjih priložnost, da davčna uprava proračunu z izterjavo priskrbi krepčilne prilive. Takšni računi se običajno niso izšli.

Po zadnjem polletnem poročilu davčne in carinske uprave o davčnem dolgu sta bili pred osmimi meseci med dolžniki, pri katerih je znesek davčnega dolga presegal 4000 evrov, skoraj dve tretjini družb in podjetnikov iz gradbeništva, predelovalne dejavnosti in trgovine ter vzdrževanja in popravila motornih vozil. Več tisoč podjetij iz poročila je bilo v insolventnih postopkih, številni dolžniki iz tistega obdobja pa bodo najbrž tudi na javnem seznamu. In kaj se bo zgodilo, če bodo na njem tudi dolžniki, ki sicer živijo udobno in brez pomanjkanja, čemu pa naj sicer služijo takšni očitni populizmi? Morda pa je oblast nastavila ogledalo le sebi.

PISMA BRALCEV IN ODMEVI PISMA@DELO.SI

Naši roki izvrševanja

Razen zelo redkih izjem je reševanje vlog, zahtevkov, pritožb, pobud itd. (v nadaljevanju »vloga«), naslovljenih na upravne organe, sodišča, druge birokratske in strokovne ustanove in organe, društva in združbe, tudi koncesionarji in gospodarski subjekti (v nadaljevanju »organ«), zelo dolgotrajno, često brez odgovora.

Namesto da bi organ prispelo vlogo vzel v delo v štirinajstih dneh, če pa je narava takšna, jo takoj razposlal še drugim pristojnim organom, trajajo meseci in leta, da morda po večkratnih urgentah vlogo vzame v delo, jo razpošlje drugim pristojnim organom, ki ravnavajo podobno kot njihov predhodnik. Odgovornega in krivega ni, čeprav velja tudi zakonski rok, npr. 1 ali 3 mesece. Zadeva postane zastarela, neaktualna ali formalno pravno zastarana.

Velik del nalog na vlogi bi organ lahko neodvisno opravil, preučil in pripravil iz svojega delokroga, imel osnutek rešitve, preden dobi odgovore od drugih organov. Tako pa ne naredi ničesar. Izgovarja se npr., da ne more nečesa (osnutka

strokovno) narediti, ker da se mu prepregotovo menjuje njegov resorni minister.

Takšno ravnanje povzroča velike škode v gospodarjenju vse naše družbe in države. Ob tem si domišljamo, kako veliko boljši smo od mnogih drugih držav, pa ne opazimo, da smo že veliko slabši in da še vedno hitro zaostajamo. **MARIJAN KOŽELJ**
Ul. P. Jeromnovce 12, Ljubljana

Zagon zaposlovanja,

kakršnega si nismo mogli niti v najljepših sanjah izsanjati:

- hura, imamo vlado - prekarjevko;
- zaposlila se je ena predsednica vlade – kot prekarjevka;
- zaposlila je trinajst ministrov – prekarjevcev;
- vsak minister bo zaposlil tri, štiri informatike – prekarjevce;
- vsak bo zaposlil še tri, štiri podministre – prekarjevce;
- vsak podminister bo zaposlil še tri, štiri sekretarje – prekarjevce;
- vsak sekretar bo zaposlil še tri, štiri sekretarke – prekarjevke;
- vsaka sekretarka bo zaposlila še tri, štiri tajnice – prekarjevke;

- vsaka tajnica bo zaposlila tri, štiri pisarniške pomočnice – prekarjevke.

- Vratarji in snažilci, kurirji in kofetarke so po defaultu prekarjevci in prekarjevke – zato jih ne bodo zamenjali.

Proletarci so pač večni. Kot materija.

ZDRAVKO VATOVEC,

Staničev trg 2, Koper

Velika iluzija

»Tisto, kar so si prisvojili, hočemo nazaj. Brez izgovorov «brezpogojno», pravijo vstajniki. Novodobni lastniki velikega kapitala lahko mirno spijo. Ne glede na to kako so prišli do njega. Nekaj obsojenih, nekaj izrečenih kazni ne bo vrnilo propadla podjetja, ne bo vrnilo premoženja novodobnega denarnega plemstva. Vse vlade, vsi parlamenti tranzicijskega obdobja so ustvarili pogoje za prisvajanje, za korupcijo, za razlašanje. Brez učinkovitega nadzora. V tranzicijskem obdobju pridobljene denarne in druge premoženjske koristi so lastniki spravili na varno. Morda bo krizno obdobje, ki je zajelo vse svet prineslo tudi

Sloveniji nove ideje, nova gibanja, a želje po vračanju prisvojenega so najbrž le velika iluzija.

ADO BUTALA
Kraška 2A, Izola

J. I. Janša in 143. člen Zujf

Ustavno sodišče je, čeprav je trajalo kar osem mesecev, končno ugotovilo, da so posamezni člani zloglasnega Zujf v nasprotju z Ustavo RS. To, kar smo ves čas, tudi mi, o tem pisali in opozarjali, pa tudi vrsta državljanov, posameznikov (12.500 se jih je pritožilo na izdane odločbe o določitvi »novih pokojnin«) se je zgodilo. Vsi so vedeli, da je zakon protiustaven, razen vlade J. I. J., državnega zbora oziroma poslancev, ki so glasovali za tak protiustaven zakon, zlasti pa je vedel predsednik vlade Janez Janša, ki je vztrajno ključoval in hotel direktno prizadeti in selektivno razžalit določeno skupino državljanov, kar v normalnem jeziku pomeni svojevzruten rasizem, za katerega bi nekdo mora odgovarjati.

Zato postavljamo vprašanje odgovornosti, predvsem bivšega predsednika vlade, članov vlade, ki so to zadevo podprli, poslancev, ki so ta zakon podprli, čeprav so imeli na voljo mnenje strokovne javnosti, pa so kljub temu drugače odločili. Posebna odgovornost je na Janezu Ivanu Janši, kot najbolj odgovornemu za to žaljivo dejanje in pričakujemo od njegove stranke, da ga, ne samo zaradi tega, temveč tudi drugih početij, vrže iz stranke.

Pozivamo člane vseh strank, da ocenijo delovanje svojih članov, ki so to zadevo podprli, poslancev, ki so to zakon podprli, čeprav so imeli na voljo mnenje strokovne javnosti, pa so kljub temu drugače odločili. Posebna odgovornost je na Janezu Ivanu Janši, kot najbolj odgovornemu za to žaljivo dejanje in pričakujemo od njegove stranke, da ga, ne samo zaradi tega, temveč tudi drugih početij, vrže iz stranke.

Pozivamo člane vseh strank, da ocenijo delovanje svojih članov, ki so to zadevo podprli, poslancev, ki so to zakon podprli, čeprav so imeli na voljo mnenje strokovne javnosti, pa so kljub temu drugače odločili. Posebna odgovornost je na Janezu Ivanu Janši, kot najbolj odgovornemu za to žaljivo dejanje in pričakujemo od njegove stranke, da ga, ne samo zaradi tega, temveč tudi drugih početij, vrže iz stranke.